

Galeriehoudster Smithuis gefrustreerd over Altink-affaire

‘Officier van justitie mag hier straffeloos blunderen’

Van onze verslaggever
ROB BOUBER

CASTRICUM/AMSTERDAM — Galeriehoudster Renée Smithuis uit Castricum is duizenden guldens en een illusie armer. “Ja, ik ben een illusie armer, namelijk dat je in een rechtsstaat ook rechtvaardig behandeld wordt. Een officier van justitie mag hier straffeloos blunderen en ik geef toe dat dat behoorlijk frustreert.”

In de slepende zaak over de valse schilderijen van Jan Altink is vorige week uitspraak gedaan: het Gerechtshof in Amsterdam gaf toestemming voor het seponeren van de zaak: De aangeklaagde kunstschilder Cor van L. uit het Drentse Beilen legde de uitspraak uit als een overwinning en overwoog na die uitspraak gerechtelijke stappen tegen de getuige-deskundige, Renée Smithuis. Smithuis, die dit weekeinde pas de officiële uitspraak van de rechtbank in handen kreeg, reageert. “Ik hoop van ganser harte dat hij dat doet. Dat geeft mij de gelegenheid de zaak nog eens duidelijk uit de doeken te doen. Er is helaas geen mogelijkheid om in cassatie te gaan. Ik moet de zaak voorlopig laten rusten. Het heeft me al handen vol geld gekost. En in wezen betaal ik voor de fouten die Justitie maakt.”

Hoewel geen partij – zij trad op verzoek van politie en Justitie op als getuige-deskundige – was zij er op gebrand in het belang van haar branche, de gerenommeerde kunsthandel, systematische kunstvervalsing aan te tonen. Smithuis: “Ik weet zeker dat de schilderijen vals zijn. Dat lijdt bij Justitie ook geen twijfel. De zaak is geseponeerd omdat de rechtbank stelt: ‘Wij kunnen nooit hard maken dat Van L. ze gemaakt heeft’ en ‘Wij kunnen nooit aantonen dat hij handelt met de kennis dat de schilderijen vals zijn.’”

De Amsterdamse advocaat van Smithuis, mr Hamer nuanceert: “De uitspraak van het Gerechtshof is dat hij het aannemelijk acht dat het oordeel van de getuigen-deskundigen juist is en ondersteund wordt door de bevindingen van het Gerechtelijk Laboratorium. Er is toestemming gegeven voor seponeren omdat aanvullend technisch bewijs moeilijk te leveren is.”

Onmiddellijk na de uitspraak riep de Drentse kunstenaar Cor van L. dat hij in het gelijk was gesteld. En net als bij het eerste sepot legde hij het seponeren van de zaak, zo uit dat zijn Altinks echt zijn. Ook volgde een heftige aanval op Smithuis, op wie Van L. geleden schade wil verhalen. De woede van Van L. richtte zich niet op de klagers waaronder grote veilinghuizen – maar op de getuige-deskundige die volgens hem de grote motor achter de klacht is.

Smithuis werd in de zaak Altink betrokken toen Van Loenen begin jaren negentig bij verschillende veilinghuizen in Nederland doeken van Altink te koop aanbood. Smithuis: “Op een kijkdag bij Christie’s werd mijn mening gevraagd over de drie Altink-doeken. Christie’s twijfelde zelf hevig en ik heb gezegd dat ze evident vals waren. Daarop trok het veilinghuis het werk terug; een handelwijze die onmiddellijk werd gevolgd door Sotheby’s en Glerum. En het Haagse Venduehuis betaalde haar kopers die eerder een ‘Altink’ gekocht hadden terug, evenals veilinghuis De Zon. Er waren nog meer veilinghuizen die ‘Altinks’ verkochten, maar die hebben ze volgens mij nooit teruggenomen.”

Het veilinghuis Sotheby’s was een der aanklagers in de eerste zaak, die in ’93 werd geseponeerd bij gebrek aan bewijs. Twee getuigen-deskundigen waren ongelukkig met het eerste sepot. Smithuis uit Castricum en Hofsteenge uit Groningen, beiden gereputeerd als kenners van het werk van Altink, tekenden protest aan bij het Amsterdamse Gerechtshof. Door het sepot was hun deskundigheid in twijfel getrokken en hun reputatie als experts in het geding. Mr. Hamer: “En Van L ██████ legde het sepot uit alsof de officier van justitie hem had gerehabiliteerd. Van L ██████ kraaide meteen zie wel, die kunst is echt.”

Feuilleton

Hamer noemt de zaak een feuilleton, bijna te bizar van woorden. Hij vindt dat de officier van Justitie, mr. L. Dun destijds slordig gewerkt heeft. Dat vond het Amsterdamse Gerechtshof ook. Het hof was van mening dat de officier in ’93 zijn werk niet goed gedaan had en er werd een nieuw gerechtelijk vooronderzoek gelast naar de mogelijke vervalsing van 31 schilderijen, toegeschreven aan de Groningse De Ploegschilder Jan Altink.

De getuigen-deskundigen gaven, elk afzonderlijk van elkaar, als oordeel dat van de 31 in beslag genomen schilderijen er slechts 3 echt waren. Beiden wezen dezelfde drie schilderijen aan als authentiek, de andere doeken waren pertinent niet van Altink. Hamer: “Het Gerechtshof achtte het oordeel van de deskundigen aannemelijk. Maar het bewijzen van de valsheid is maar één schakel in de ketting van de rechtsgang: vervolging is een tweede stap. Daarbij moet je opzet bewijzen. En dat kan alleen als je een gedegen onderzoek instelt.

Volgens Smithuis liet de officier Dun – dezelfde officier als van de eerste geseponeerde zaak – het er weer bij liggen. Het was zelfs bekend waar Van L ██████ het oude gebuikte linnen met oude spiellatten kocht. Maar de officier ging niet opnieuw over tot inbeslagname van de diverse spullen in het atelier en de gewraakte schilderijen.”

Echte onderzocht

Advocaat Hamer zegt dat het Openbaar Ministerie zijn werk niet goed gedaan heeft. “Er zijn bij de heropening van het onderzoek methoden voor nader onderzoek aangegeven, maar niet gebruikt. De officier ging bij de eerste behandeling van de zaak alleen af op een conclusie van het Centraal Laboratorium. Het lab had om praktische redenen maar enkele schilderijen onderzocht en bij één ervan geconcludeerd dat het doek voor 1942 was geschilderd en dus niet door Van L ██████ vervalst. Wat niet werd betrokken bij het onderzoek was dat niemand – ook niet de getuigen-deskundigen – de authenticiteit van dit doek in twijfel trok. Dit was juist een echte Altink. In het proces-verbaal van de politie staat duidelijk dat Smithuis nou juist dit doek, ‘Landweg, boerderijen en een paard’ wel aan Altink toeschrijft.”

Smithuis: “Dan is er nog de kwestie van de plotseling opgedoken signering. Getuige-deskundige Hofsteenge toonde de officier aan dat op een schilderij dat de afgelopen jaren zonder signering in de

---

handel was en van eigenaar wisselde toen het in de collectie van Van L [REDACTED] opdook, een handtekening bleek te dragen. In dat doek lag het bewijs, maar officier Dun liet die kans lopen en heeft dat werk nooit laten onderzoeken.”

Volgens mr. Hamer heeft hij het hof uitdrukkelijk in overweging gegeven om bij heropening de zaak in handen te geven van een ervaren officier. Hamer: "Een officier met bepaalde expertises. Maar dezelfde officier die bij de eerste behandeling betrokken was, deed de zaak. "Die officier kreeg na het eerste sepot de opdracht zijn huiswerk over te doen. Zijn rapport gaf de indruk dat de man kennelijk beledigd was. Die gaat toch niet alles in het werk stellen om zijn eigen ongelijk aan te tonen?"

Dat er in Nederland nep-Altinks in omloop zijn wordt door kunsthistorici beklemtoond. Rijksmuseumdirecteur Henk van Os schreef in zijn voorwoord van het nieuwe boek van Hofsteenge over De Ploeg, dat er heel wat valse doeken van Altink zijn gesignaleerd en hij meldde uitdrukkelijk dat men omzichtig te werk diende te gaan bij het kopen ervan.

Smithuis: "Wij hebben er op aangedrongen de heer Van Os te laten getuigen. Die man verstaat zijn vak beter dan wie ook. Maar alweer dezelfde officier Dun weigerde dat te doen, terwijl hij wel glashard rapporteerde dat er in de kunstwereld geen eensluidend oordeel was inzake valse Altinks. Hij heeft geen museum, geen kunsthistoricus, geen echte verzamelaar willen inschakelen en alle door ons aangedragen onderzoeken heeft hij geweigerd uit te voeren. Hij wilde maar een ding: seponeren, weg met een zaak waar hij geen verstand van had en waarvoor hij de moeite niet wilde nemen er iets van te begrijpen. Een falend Openbaar Ministerie aanpakken is nu eenmaal niet mogelijk binnen onze rechtspraak. Anders zou ik vandaag nog een klacht indienen."

Hamer: "Het is de taak van justitie om systematische kunstvervalsing en ontwrichting van de kunsthandel op te sporen en te veroordelen. Nu is door een onbeholpen aanpak een beroepsvervalser de dans ontsprongen."